

על הפרשה

פקודי

סוגיות ועיונים

מחשבה ומוסר

אהרן קופמן
052-7624467
7624467@gmail.com

אשמח לקבל הערות והארות

סוגיות ועיונים

האם המעיל היה חייב בציצית ?

למעלה חוץ מקצת. ואם כן נמצא שהיו כנפיים לימינו ולשמאלו כיון שגם מלפנים וגם מאחור היה פתוח באמצע לכל האורך והיה מחובר רק למעלה מסביב לצוארו.

ב. והקשו האחרונים על שיטת הרמב"ם והרלב"ג שאם למעיל היה ד' כנפות מדוע לא היה חייב בציצית.

ג. הרדב"ז כתב ליישב לפי שיטתו, וחידש שכוין שלא היו מחוברים בכתף כלל אלא רק סביב הצואר, זה נחשב לבגד של ב' כנפות ולא כמו בגדים שלנו של ד' כנפות שהם מחוברים אף בכתף. ותירוץ זה הוא רק לשיטת הרמב"ם, אבל לשיטת הרלב"ג עדיין יש לבאר מדוע אין חיוב להטיל בו ציצית שהרי הוא כעין טלית שלנו.

ד. המנחת חינוך במצוה צ"ט כתב ליישב, שמפני שהבגדים לא היו שייכים לכהן גדול אלא נקנה מכספי הציבור שתרמו להקדש אם כן אין חיוב ציצית כיון שלא הוי "כסותך". וכן כתב ליישב בספר תבת גמא (לבעל הפמ"ג) בפרשת תצוה.

אמנם עדיין לא מיושב היטב, שהרי מדרבנן טלית שאולה חייבת בציצית לאחר ל' יום.

ה. בשו"ת דובב מישרים (ב, טז) כתב לתרץ, שבגדים העשויים רק לשם כבוד כתב הבית יוסף (או"ח, י) שפטורים מציצית, וכיון שהמעיל עשוי רק לכבוד ולא להגן על האדם וכמו שכתוב "ועשית בגדי קדש לאהרן

א. "ויעש את מעיל האפד" (לט, כב). יש ארבע שיטות בצורת המעיל. שיטת רש"י (כה, ד) שהוא כמין חלוק, וכמו הכתונת, אלא שהכתונת סמוך לבשרו ומעיל קרוי חלוק עליון ולשניהם היה בתי ידיים (שרוולים). וכן משמע בראב"ד (כלי המקדש ט, ג) שהיה לו בתי ידיים.

שיטת הרלב"ג, שהמעיל היה חתיכת בד גדולה עם חור באמצע שבו הראש נכנס, ומקצתו מלפניו ומקצתו מאחוריו ולא היה מחובר בצדדים, וזה כעין טלית שלנו רק יותר ארוכה.

שיטת הרמב"ן (כה, לא) שהמעיל הוא בגד שמקיף את כל הגוף מהצואר ולמטה, אלא שלא היה לו בית ידיים, ומלפניו היה מחולק לשנים באמצע מהצואר ולמטה, ונמצא שיש לו ב' כנפיים מלפניו ובכל כנף היה ל"ו פעמונים ורמונים. אמנם לא היה פתוח עד למעלה ממש והיה מכניס את המעיל מראשו.

בשיטת הרמב"ם נחלקו המפרשים, התפארת ישראל (כללי בגדי כהונה) סבר שהרמב"ם סבר כשיטת הרלב"ג. והכסף משנה כתב שהרמב"ם סבר כשיטת הרמב"ן. [ע"ע שיטות באברבנאל, ובהעמק דבר שם].

והרדב"ז כתב שיטה אחרת בדברי הרמב"ם, שאף מאחור היה פתוח עד

אחיך לכבוד ולתפארת" אם כן פטור הוא מציצית.

אמנם הדרכי משה (שם) פליג על הבית יוסף והקשה עליו, שהרי כל בגד שאנו הולכים הוא רק משום המצוה של התורה ואם כן אינו עשוי להגן. ואולי יש לחלק שבגדי כהונה הם רק מפני המצוה משא"כ שאר בגדים שסוף סוף גם מגינים על האדם.

ו. הכלי חמדה (פ' שלח) כתב ליישב על פי שיטת המרדכי (הובא ברמ"א או"ח יג, ג) שבשבת מותר ללכת בטלית בלא ציצית כיון שאסור לקשור בשבת נקרא אנוס ואינו חייב בציצית. ואם כן כיון שאסור להוסיף על הבגדי כהונה ומפני כך נאסר בעשיית ציצית, לכן מותר לו ללבוש את המעיל בלי ציצית ונחשב לאנוס.

ז. בתחפושת של ילדים המתחפשים לכהן גדול ויש במעיל שלהם ד' כנפות כתבו הפוסקים שיש מקום להקל יותר, משום שזה לא נחשב לבגד אלא רק תחפושת [תלפיות סז בשם הרב אלישיב]. וכמו שהתיר הרמ"א (או"ח תרצו, יח) לגבר ללבוש שמלת אשה וכן כלאים דרבנן בפורים משום שלא נחשב ללבישה.

ח. סברא נוספת להקל כתבו הפוסקים, שאין הבגד של הקטן אלא של אביו, ולפעמים אף שייך לאחרים שהשאלו לו להשתמש בו רק בפורים, ואם כן הבגד רק שאול ואינו חייב בציצית, ומדרבנן בגד שאול חייב בציצית רק אחר שלושים יום, וזה לא שייך בפורים ששובו רק יום אחד או יומיים. ובכל ציצית של קטן שמטילים בה ציציות אפשר לומר שאביו מקנה לו את הבגד, ולכן יכול לברך על הציציות שתולה בהם.

האם מותר להוליך בשבת ספר תורה כשהכתר או עצי חיים עם פעמונים מונח עליו?

וכתב שם הט"ז, שעדיף לא לעשות פעמונים, כיון שבשבת אסור להוציא את הספר תורה כשיש עליו פעמונים משום איסור השמעת קול.

והביא ראייה ממה שנפסק (או"ח שה, יא) לגבי פעמון שבצואר הבהמה שנעשה כדי להשמיע קול ואסור להוליכה בשבת עם הפעמון עד שיסתום אותו בצמר או במוכין.

א. "פעמון ורמון על שולי המעיל סביב" (לט, כו). וכתב הרמב"ן (לעיל כה, לה), כי צוה בהם בעבור שישמע קולו ויכנס לפני אדוניו כאלו ברשות, כי הבא בהיכל מלך פתאום חייב מיתה בטכסיסי המלכות.

וכתב הבית יוסף ביו"ד (רפ"ב) בשם הרב מנוח שנהגו לעשות פעמונים לספר תורה כיון שהשומע את קול הספר תורה חייב לעמוד אף שלא רואהו ולכן נהגו לעשות פעמונים כדי שכולם ישמעו והספר תורה מהלך.

אמנם העיר הט"ז, ממה שפסק הרמ"א (שלט, א) לגבי איסור הכאת כף בשבת, שיש אומרים שבזמן הזה יש להתיר כיון שאין אנו בקיאים בעשיית כלי שיר וזה מילתא שלא שכיח ולכן נהגו להקל. אולם כתב הט"ז להחמיר כשיטה הראשונה שאוסרת אף בזמן הזה ובפרט לגבי ספר תורה שצריך להחמיר. ועוד כתב, שפעמון יותר דומה לכלי שיר מאשר מחיאת כף ולכן יש לאסור לכל השיטות. וכן פסק באו"ח (שלח, א).

ב. אולם המגן אברהם דחה את דבריו והתיר מכמה סיבות. [א] משום שלא עושה בנעימה ובנחת אלא קול בעלמא שמוותר. [ב] לצורך מצוה יש מקום להקל כמו שהקילו לצורך חולה. [ג] יש להקל על פי פסק הרמ"א שהיום לא בקיאים בכלי שיר. [ד] מי שנושא את הספר תורה אינו מכוון לקול אלא רק לטלטל את הספר תורה.

ג. על הסברה האחרונה שכתב להקל משום שאין הנושא מכוון לקול, כתב המשנה ברורה (ו) שהגר"א חולק על דין זה וסובר שאם העינבל מיוחד לקול אין נפק"מ אם המטלטלו מכוון להשמיע קול, ולכן בספר

תורה שתחילת עשיית הפעמונים לשם קול וכדברי רבינו מנוח לכן יש לאסור.

ופסק המשנה ברורה בשם השערי אפרים שלכתחילה יש להחמיר כדברי הט"ז, אולם אין למחות ביד המקילים [ע"ע בערוך השולחן (ג) שכתב שהעולם נהגו להקל וכן עמא דבר].

ד. אמנם יש מקום לומר ולהקל, משום שכיום אין העצי חיים והכתר עשויים רק בשביל הפעמונים אלא עשויים בעיקר בשביל כבוד הספר תורה, אלא ששמים בו גם פעמונים משום דברי רבינו מנוח כדי שכולם ישמעו שהספר תורה מהלך, ואם כן כאן כולם יודו לדברי המגן אברהם שאם הנושא אינו מכוון להשמיע קול מותר. ודברי הט"ז שאוסר עוסקים בפעמונים המיוחדים להשמעת קול ללא כתר או עצי חיים שבאים לפאר ולכבד את הספר תורה.

ה. סברא כעין זו כתב בשו"ת שבט הלוי (א), (סא) שהט"ז אסר בפעמונים גדולים שמשמיעים קול, אולם היום שיש פעמונים קטנים והם לנוי בלבד יש מקום להקל.

בקריעת המעיל ובגדי כהונה

הצורך בעשיית השפה למעיל היה צריך להיות כתבו "שלא יקרע" וכיון שכתוב "לא יקרע" משמע שהוא דבר ואיסור בפני עצמו על קריעת בגדי כהונה.

ומשמע שלמסקנא אין הסיבה לעשיית השפה בפי המעיל כדי שלא יקרע,

א. "ופי המעיל בתוכו כפי תחרא שפה לפיו סביב לא יקרע" (לט, כג). ואמרדו ביומא (עב, א) המקרע בגדי כהונה לוקה שנאמר לא יקרע (והוא הפסוק הנאמר ב' תצוה). והקשו, שאולי כוונת הפסוק לומר שצריך לעשות שפה למעיל כדי שלא יקרע, אבל אין איסור אם קרע. ותירצו, שאם היה זה רק לבאר את

אלא שזו צורת הבגד, כיון שמ"לא יקרע"
לומדים איסור כללי על כל בגדי כהונה
שאסור לקרען.

אמנם ברש"י (תצוה כח, לב) כתב, לא יקרע -
כדי שלא יקרע, והקודעו עובר בלאו.
ומבואר בדבריו שאף השפה של המעיל
נעשית כדי שלא יקרע. והקשה מרן הגרי"ז
זצ"ל שהרי לפי מסקנת הסוגי' מבואר ש"לא
יקרע" הוא איסור ולא נתינת טעם לעשיית
השפה בפי המעיל.

וביאר הגרי"ז, שהמקור של רש"י הוא ממה
שבפרשת פקודי כתוב "ופי המעיל

בתוכו כפי תחרא שפה לפיו סביב לא יקרע",
ואם היה זה רק לאיסור בלבד, מדוע התורה
כתבה איסור זה ב' פעמים, ולכן למד רש"י
שחוי' מהאיסור הוא אף נתינת טעם
לעשיית השפה בפי המעיל, ולכן כשהתורה
פירטה את צורת הבגד, חזרה התורה וכתבה
אף את הטעם של עשיית השפה.

וכן דייק מדברי התרגום אונקלוס, שבפרשת
תצוה כתב "דלא יתבזע", ובפרשת פקודי
כתב "לא יתבזע", ומשמע שהם ב' ענינים,
שלא יקרע וגם הוא איסור לקרוע.

מחשבה ומוסר

"אלה פקודי המשכן משכן העדת" (לח, כא).

כתב רש"י, המשכן משכן שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל.

הקשה הגאון ר' זלמל"ה מוילנא זצ"ל, אם אכן נחשב המשכן כ"משכון" של בני ישראל, הרי בכל משכון יש זמן שצריכים להחזירו, ובפירוש אמרה תורה "עד בא השמש תשיבנו לו", ואם כן כבר באה השמש אלפי פעמים, ומדוע לא החזיר לנו הקדוש ברוך הוא את המשכון. ותשובה לכך, היה אומר רבי זלמל"ה, נמצאת בפסוק שלאחריו "והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני", תנאי גדול יש בהשבת המשכון - צריך לצעוק! הקדוש ברוך הוא מחכה שנצעק אליו, אז ישיב לנו את בית המקדש כבתחילה.

"אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה" (לח, כא).

וכתב הספורנו, סיפר מעלות זה המשכן שבשבילם היה ראוי להיות נצחי ושלא ליפול ביד אויבים. ראשונה, שהיה משכן העדות, שהיו בו לוחות העדות. ב', אשר פקד על פי משה. ג', שהיתה עבודת הלויים ביד איתמר, כי אמנם משמרת כל חלקי המשכן ביד איתמר היתה. ד', ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה, שהיו ראשי אומני מלאכת המשכון וכליו, מיוחסים וצדיקים שבדור, ובכן שרתה שכינה במעשי ידיהם ולא נפל ביד אויבים. אבל מקדש שלמה שהיו עובדי המלאכה בו מצור, אף על פי ששרתה בו שכינה נפסדו חלקיו, והוצרך לחזק את בדק הבית ונפל בסוף הכל ביד אויבים.

כתב על כך הגאון ר' בן ציון ברוק זצ"ל, די בדברים אלו בכדי לעורר לב האדם לדעת את הסוד להשראת השכינה ומקום התעלות, כי אפשר להקים בתי כנסת גדולים ומפוארים מצופים זהב וכסף, ליפות אותם ולקשטם בתכלית ההידור, אבל לדאבון הלב לא תמצא השכינה את מקומה בבית כנסת מפואר זה, כי אין יראת ה' במקום ההוא.

לעומת זה ישנם בתי כנסת בנינים רעועים וקטנים, ובהם ספסלים פשוטים וארונות שבורים ודוקא שמה השכינה שורה, שכל אשר בהם הוא על טהרת הקדושה והיראה וזהו רצונו יתברך, וכמו שאמר ישעיה הנביא (סו, ב) איזה בית אשר תבנו לי וגו' ואל זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד על דברי.

"ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה" (לח, כב).

כתב רש"י, אשר צוה משה אין כתיב כאן, אלא כל אשר צוה ה' את משה, אפילו דברים שלא אמר לו רבו, הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני, כי משה צוה לבצלאל לעשות תחלה כלים ואחר כך משכן, אמר לו בצלאל מנהג עולם לעשות תחלה בית ואחר כך משים כלים בתוכו. אמר לו כך שמעתי מפי הקדוש ברוך הוא. אמר לו משה בצל קל היית, כי בוודאי כך צוה לי הקדוש ברוך הוא, וכן עשה המשכן תחלה ואחר כך עשה הכלים.

וכתב בשיטה מקובצת (ברכות נה, א), אפשר שאף משה רבינו לנסותו הפך לו הסדר.

ביאר הסבא מקלם זצ"ל, שכוונת משה רבינו היתה שהחכמה של בצלאל תבוא מהשכלה עצמית ולא כאשר אחרים ילמדוהו, ולכן הפך לו את הסדר כדי שבצלאל יחשוב מעצמו על סדר הדברים, כי רצון ה' היה שתעשה מלאכת המשכן בחכמה, וכמו שכתוב על עושי המלאכה "בחכמה ובתבונה ובדעת", והחכמה הרצויה אצל ה' יתברך היא החכמה שבאה מהרגש והשכלה עצמית, ולא ממה שיודע ורואה אצל אחרים.

"ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת כל כליו" (לט, לג).

וכתב רש"י, שלא היו יכולין להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקדוש ברוך הוא הקמתו, שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח באדם לזקפן, ומשה העמידו. אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא איך אפשר הקמתו על ידי אדם, אמר לו עסוק אתה בידך נראה כמקימו, והוא נזקף וקם מאליו, וזהו שנאמר הוקם המשכן, הוקם מאליו.

צריך להבין מדוע אי אפשר היה להקים את המשכן, והלא כל עבודת הלויים היתה להקים את המשכן ולפרקו בעת נסיעתם, ולמה דוקא בפעם הראשונה לא היו יכולים? ואפי' משה רבינו לא היה יכול להקימו אלא הקב"ה הקימו ומשה רק היה נראה כמקימו.

למדו מכאן בעלי המוסר, שזהו יסוד "טוב אחרית דבר מראשיתו" - טוב אחרית דבר שהוא טוב מראשיתו (תוס' חגיגה טו, א). מכיון שבהקמת המשכן הושרתה השכינה לכן היתה חשיבות גדולה מי הוא המקים את המשכן, שכל העיקר תלוי בהתחלה.

וכמו שמסופר (ב"מ פה, ב) על ר' חייא שהיה זורע פשתן ואח"כ היה עושה מהם רשתות וצד בהם צביים, ושוחטן ומאכיל בשרם ליתומים, ומפשיט העורות ועושה מהם קלף וכותב עליהם חמשה חומשי תורה, ונכנס לעיר ומלמד את התינוקות חמשה חומשי תורה ושושה סדרי משנה.

וביאר שם המהרש"א, שרבי חייא רצה שיהא לתורתו שמלמד קיום, ושלא תשתכח תורה מישראל, לכן עשה הוא בעצמו הכל מתחילה ועד סוף, כדי שיהא הכל בכוונה ומחשבה טהורה לשם תורה בלא שיתוף כוונה אחרת - טוב אחרית דבר מראשיתו.

"ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת כל כליו" (לט, לג).

כתוב במדרש רבה, עוז והדר לבושה - זה משה שנאמר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו, ותשחק ליום אחרון - אלו ליצני ישראל, שמליצין אחריו ואומרים אלו לאלו אפשר שהשכינה שורה על ידיו של בן עמרם? לא עשה אלא כיון שאמר לו האלקים להקים את המשכן התחיל שוחק עליהם שנאמר ותשחק ליום אחרון, אמר להם בואו שנקים את המשכן, התחילו טוענין ובאין אצלו שנאמר ויביאו את המשכן.

עורר מכאן הגאון ר' אברהם יפהן זצ"ל, שזאת היא מדתם של הצדיקים שחיים תמיד עם מחשבת היום האחרון ואינם מתפעלים מדמיונותיהם של ליצני הדור המתעלמים מסופם, וזאת היא עבודה קשה ביותר, משום שבטבע האדם להתבלבל במצבים הקשים הפוקדים אותו, ונוטה להיות רגיש מה הבריות אומרות עליו. וזה נלמד ממשה רבינו שהמשכן נגמר בכ"ה כסלו ונשאר מקופל עד ראש חודש ניסן, וכל ישראל היו מצפים מתי תשרה השכינה כבר במשכן, וזה נתן הזדמנות לליצני הדור להתלוצץ על משה רבינו, והוא נשאר איתן בדעתו.

עוד מובא במדרש שם מעשה בתלמיד אחד של ר' שמעון בר יוחאי שיצא לחוץ לארץ ונתעשר, והיו התלמידים רואים אותו ומתקנאים בו, והיו מבקשים גם הם לצאת לחוץ לארץ, וידע מזאת ר' שמעון. הוציאם לבקעה אחת והתפלל בקעה בקעה המלאי דינרי זהב, אמר להם אם זהב אתם מבקשים הרי זהב טלו לכם, אלא היו יודעים כל מי שהוא נוטל עכשיו, חלקו של עולם הבא הוא נוטל, שאין מתן שכר התורה אלא לעולם הבא וזהו ותשחק ליום אחרון.

יסוד זה המחיש להם ר' שמעון, שאין הצלחות עולם הזה אלא הכל דמיון, ומי שנמשך אחר הדמיון סופו להפסיד את שכרו האמיתי, ורק על ידי שיסיח את דעתו מתענוגי העולם הזה יגיע למבוקשו בהשגת המעלות הנשגבות. וכמו שכתב בחובות הלבבות (שער חשבון הנפש, ג) שכבר אמר אחד מן החכמים, כאשר לא יתחברו בכלי אחד המים והאש, כן לא תתחבר בלב המאמין אהבת העוה"ז ואהבת העוה"ב, ואמרו, העוה"ז והעוה"ב כשתי צרות, כאשר תרצה האחת מהן, תקציף השנית.

וסיים וכתב, שבודאי שיש קושי ואי נעימות במה שמתעקש לעלות אל הר ה', יש עליו דעה שלילית ולפעמים אף צוחקים עליו על מה שמתנזר מרדיפות הנאות העולם. אבל אם נשיאות לבו ונדבת רוחו הם אמיתיות ויצליח להשאר תקיף בדעתו, אז יזכה שתשרה השכינה במעשי ידיו ויראו כולם כי שם ה' נקרא עליו.

"ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת כל כליו" (לט, לג).

כתב רש"י, שלא היו יכולין להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקדוש ברוך הוא הקמתו, שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח באדם לזקפן, ומשה העמידו. אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא איך אפשר הקמתו על ידי אדם, אמר לו עסוק אתה בידך נראה כמקימו, והוא נזקף וקם מאליו, וזהו שנאמר "הוקם המשכן" הוקם מאליו.

למד מכאן הגאון ר' מאיר רובמן זצ"ל את ענין העמלות, שבכל דבר גשמי אין תכלית לעמלות, אלא העמלות היא אמצעי לאיזה תכלית, אבל בענינים רוחניים העמלות היא גוף התכלית, וכמו שכתוב "כי אדם לעמל יולד", ובשכר העמל זוכה לעשות גם מה שאינו יכול לעשות ונקרא על שמו.

ועל דרך זה ביאר באופן נפלא את תפילתו של רבי נחוניא בן הקנה לאחר הלימוד, שאומרים "מודה אני לפניך וכו' ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקי מיושבי קרנות וכו', אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר". ולכאורה הרי הם עמלים ומקבלים שכר, שהרי הם עובדים בשביל להרויח כסף. אלא הביאור הוא, שאת הכסף אינם מקבלים על עמלם אלא על התוצאה שנותנים, ואם יעמלו הרבה ולא יספקו סחורה לא יקבלו כסף, אבל אנו גם בשביל העמלות מקבלים שכר.

וזה מה שאמר הקב"ה למשה "עסוק אתה בידך נראה כמקימו", שחובתך היא לעמול ולנסות להקימו, ואף שהמשכן הוקם מאליו, אבל כיון שאתה עמלת ועסקת בהקמתו לכן הוא נקרא על שמך.

"ומשחת אתם כאשר משחת את אביהם וכהנו לי" (מ, טו).

ביאר ה"משך חכמה", שעל מעלת אהרן לא היה משה מתקנא שהרי היה נביא ומלך (דברים לג, ה) וכהן גדול (זבחים קא, ב). אבל על מעלת בניו כתוב "אל תקרב הלום" (שמות ג, ה), ואמר חז"ל (שמות רבה ב, ו) שביקש משה שיעמידו ממנו כהנים ומלכים. א"ל הקדוש ברוך הוא "אל תקרב הלום", כלומר לא יהיו בניך מקריבין שכבר מתוקנת הכהונה לאהרן אחיך, ואם כן אולי לא ימשה אותם בשמחה רבה ובלב שלם, לכן אמר "ומשחת אותם" - אותם מרצון גמור - "כאשר משחת את אביהם".

"ויפרש את האהל על המשכן וישם את מכסה האהל עליו מלמעלה כאשר צוה ה' את משה" (מ, יט).

הקשה החפץ חיים זצ"ל, לכאורה ראוי היה לכתוב "כאשר צוה ה' אותו", שהרי הכתוב מדבר עליו שהוא הקים כאשר צוה אותו ה'.

וביאר, שאצל משה רבינו לא היה קיים ה"אני" כלל, ולכן דיבר על עצמו בגוף שלישי כאילו איזה יהודי אחר נקרא בשם "משה" והוא עשה את כל מה שציוה ה' לעשות, ולא ייחס את אותו האיש אל עצמו ואין הדבר נוגע אל ה"אני" שלו כלל.

על דרך זה ביארו בעלי המוסר את דברי רב יוסף שאמר על דברי התנא שאמר משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא, ואמר לו רב יוסף לא תיתני ענוה דאיכא אנא (סוטה מט, ב). ולכאורה איך אמר רב יוסף על עצמו שהוא ענו.

וביאר, שרב יוסף לא דיבר כלל על "עצמו" שהוא ענו, אלא דיבר על רב יוסף שיש בו מידת הענוה, ולא ייחס את רב יוסף אל ה"אני" שלו כלל, אלא כאילו רב יוסף הוא אדם זר ולא הוא עצמו.

"וישם את המנרה באהל מועד נכח השלחן" (מ, כד).

אמרו חז"ל (ב"ב כה, ב) הרוצה שיחכים ידרים (יתפלל לצד דרום), ושיעשיר יצפין, וסימניך שלחן בצפון ומנורה בדרום.

ביאר **הבית הלוי** (שמות יט, ה), שהמנורה רומזת לחכמה (כן ביאר רבינו גרשום), והשלחן רומז לפרנסה והמזונות. ולכן המנורה עמדה במקדש בצד ימין, כי החכמה נקראת ימין וכמו שכתוב "לב חכם בימינו", והשלחן עמד בשמאל. וכל זה היה עמידתם בעצמם בבית המקדש, אבל אדם הנכנס לבית המקדש אצלו היתה המנורה בשמאלו והשלחן בימינו, שהרי הפתח היה בצד מזרח וממילא ימינו הוא צד צפון שבו היה השולחן.

ויש לומר שזה בא לרמז שבתחילה כשנכנס לקודש לעבודת ה', בלימוד התורה, יכול הוא ללמוד גם שלא לשמה, וכמו שאמרו חז"ל "לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה", אבל כשהולך לעסוק בפרנסתו, שגם בזה הוא צריך כוונה לשם שמים, בזה לא התירו להתחיל בשלא לשמה, ואם יתחיל כך לא יוכל לעזוב את תאוות העוה"ז, וצריך כבר מתחילה לעסוק במלאכתו לשם שמים.

ולכן כשנכנס למקדש היה רואה את המנורה שהיא החכמה בשמאלו, וזה מרמז על הלימוד שלא לשמה שאמרו עליו חז"ל "למשמאילים בה עושר וכבוד". ובצד ימין שהוא הלשמה, שם הוא רואה את השולחן שמרמז על הפרנסה, ששם צריך כבר בכניסתו שיעסוק בה לשמה.

הגאון ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר על כך רמז נוסף, שבציווי לשים את המנורה נוכח השולחן מלמדת אותנו התורה שכל עיסוק בעניי הפרנסה והמזון צריך הוא להיות לאור התורה.

"וישם את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח" (מ, ל).

דייק **מרון הגר"ח מבריסק זצ"ל**, שהנה סדר הקמת המשכן היה מבפנים לחוץ, ולכן הארון ניתן ראשון, ואחריו השולחן, ואחריו המנורה, ואח"כ מזבח הזהב לקטורת.

אמנם מזבח העולה ניתן קודם הכיור, וצריך ביאור מדוע שינו את הסדר והרי הכיור היה קודם המזבח, ומדוע הניחוהו רק לאחר המזבח.

וביאר, שבציווי בכיור נאמר "ונתת את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח" (מ, ו), ומשמע שמקומו של הכיור הוא בין המזבח ואהל מועד, ולכן צריך שיהיה מזבח עומד בזמן שהוא מעמיד את הכיור שאל"כ אין זה מקומו של הכיור, שהרי אינו בין אהל מועד למזבח, שהרי עדיין לא היה שם מזבח, ולכן הוצרכו להקדים את העמדת המזבח ורק אח"כ העמידו את הכיור.